

Styret i FREMTIND LIVSFORSIKRING AS
Hammersborggata 2
0181 OSLO

VÅR REFERANSE
23/6990

DERES REFERANSE

DATO
11.09.2024

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i Fremtind Livsforsikring AS (heretter Fremtind Liv) 27. og 28. september 2023. Formålet med tilsynet var gjennomgang av overordnet styring og kontroll, kapitalforvaltningsområdet, forsikringsområdet, tekniske avsetninger og kapitalkrav samt risikonivå og kapitalisering.

Til grunn for tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 5. mars 2024 og styrets svar av 24. mai 2024.

Finanstilsynet har følgende merknader etter tilsynet:

1. FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL

1.1 Overordnet styring og kontroll

1.1.1 Strategi og overordnede retningslinjer

Forretningsstrategi

Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at foretaket bør utarbeide en dokumentert forretningsstrategi som dekker alle vesentlige deler av foretakets virksomhet.

Styret framhever i sitt tilsvaret at Fremtind delkonsern har en felles strategiprosess hvor foretakene sammen arbeider for å sikre et helhetlig tilbud av risikoprodukter til distributørenes kunder. Finanstilsynet registrerer at det framover vil utarbeides et eget dokument som framhever hva den felles strategien har å si for Fremtind Livs virksomhet. Finanstilsynet tar til etterretning at strategien vil forelegges styret i Fremtind Liv for beslutning.

Risikostrategi mv.

Finanstilsynet forventer at det foreligger en risikostrategi som fungerer som et styringsverktøy for styret. Strategien bør klart etablere styrets risikoappetitt og risikotoleransegrenser som legges til grunn for underliggende strategier (som kapitalforvaltningsstrategien og forsikringsstrategien). I strategiene bør det etableres et rammeverk for vesentlige risikoer. Strategiene bør identifisere aktuelle risikoer, fastsette hvordan disse risikoene skal styres og måles samt hvordan utvikling i de ulike risikoene skal rapporteres til styret. Det bør gis klare føringer og retningslinjer for de tiltak som skal gjennomføres når rammene overskrides eller strategidokumentets øvrige retningslinjer fravikes.

Risikoappetitt og risikotoleransegrenser (risikoappetittrammeverket)

Finanstilsynet registrerte at bærekraftsrisiko, herunder klimarisiko, ble berørt i foretakets "risiko- og kapitalstrategi", men at bærekraftsrisiko ikke var inkludert i foretakets etablerte risikoappetitt-rammeverk. Finanstilsynet ba styret redegjøre for eventuelle planer for å inkludere bærekraftsrisiko i risikoappetittrammeverket.

Styret viser i sitt svar til målsetninger konsernet og foretaket har på ulike områder for bærekraft, herunder etablerte nøkkelindikatorer. Finanstilsynet tar til etterretning at foretaket vil arbeide videre for at dette også blir en del av foretakets styrende dokumenter, herunder kapital- og risikostrategien for 2025.

Kapital- og beredskapsplan mv.

Etter Finanstilsynets oppfatning bør styret etablere en klar strategi for oppbygging, bevaring og bruk av bufferkapital. Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at foretakets strategi for oppbygging, bevaring og bruk av kundebuffer var uklar. Etter Finanstilsynets vurdering bør foretaket etablere en konkret strategi som omfatter alle deler av bufferkapitalen. Foretaket bør knytte bufferkapitalstrategien opp mot foretakets strategidokumenter og kapital- og beredskapsplan.

Det følger av styrets svar at Fremtind Liv ikke har utviklet en egen bufferkapitalstrategi, men en vurdering av kursreguleringsfond er inntatt som en del av foretakets investeringsstrategi for 2023. Finanstilsynet tar til etterretning at foretaket innen utgangen av tredje kvartal 2024 vil etablere en strategi for samlet bufferkapital og bufferfond som inntas i kapitalstrategien og eventuelt investeringsstrategien.

Fra 2024 er bufferfond innført for kollektiv og individuell livsforsikring i privat sektor. Fastsettelse av avsetning til eller bruk av bufferfond gjøres i forbindelse med regnskapsavleggelse ved årets slutt. Foretaket kan ved fastsettelsen av årets avsetning til bufferfond, benytte en annen prosentsats for grupper av kontrakter eller avstå fra å benytte overskudd på avkastningsresultatet til avsetninger til bufferfond, begrunnet i kontraktens behov for bufferfond. I vurderingen skal det tas hensyn til nivået på kontraktens beregningsrente, kontraktens eksisterende bufferfond og nivået på eventuelle andre buffere knyttet til eiendeler i kollektivporteføljen, kontraktens gjenstående løpetid og andre relevante forhold. Avsetningene til bufferfond skal innrettes på en måte som ikke fører til urimelig forskjellsbehandling og interessekonflikter mellom kunder og kundegrupper og mellom kunder og foretaket. Foretaket skal ha retningslinjer for fastsettelsen av avsetninger til og bruk av bufferfond. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for foretakets retningslinjer.

Styret opplyser at foretaket ved utgangen av 2023 hadde et samlet kursreguleringsfond på 113 millioner kroner som i sin helhet er overført til bufferfond og fordelt på den enkelte kontrakt. Den enkelte kontrakt er tildelt sin forholdsmessige andel basert på gjennomsnittlig endring av kapitalen gjennom året 2023. Styret vurderer dette som den beste løsningen siden Fremtind Liv ikke hadde kursreguleringsfond ved inngangen til regnskapsåret 2023. Finanstilsynet viser til at kursreguleringsfond ved inngangen til 2024 skal fordeles mellom de enkelte kontraktene som om alle urealiserte gevinster i kursreguleringsfondet hadde blitt realisert, og legger til grunn at foretakets implementering av bufferfond ivaretar dette.

Finanstilsynet tar til etterretning at det arbeides med å få på plass en helhetlig strategi og retningslinjer for avsetning til og bruk av bufferfond som hensyntar alle elementer, herunder forskjellsbehandling og potensielle interessekonflikter mellom kunder og kundegrupper.

Finanstilsynet kommenterte i foreløpig rapport at det i foretakets kapital- og beredskapsplan ikke var etablert konkrete handlingsregler for situasjoner hvor solvenskapitaldekningen vurderes som ikke tilfredsstillende, men at det vises til at de konkrete tiltak som vil iverksettes vil avhenge av krisens art. Finanstilsynet registrerte imidlertid at det framgår for hvilke beredskapsnivåer de ulike tiltakene er aktuelle. Finanstilsynet stilte spørsmål om det bør vurderes klarere kriterier knyttet til utbytte og for rebalansering av foretakets aksjeeksponering. Finanstilsynet stilte spørsmål om de enkelte tiltakene som "emisjon mot eier", ytterligere burde konkretiseres for å sikre god beredskap. Effekten av ulike tiltak bør belyses i ORSA-prosessen. Finanstilsynet registrerte imidlertid at foretaket hadde gjort kvalitative vurderinger av dette.

Det følger av styrets svar at foretaket kontinuerlig har arbeidet med å videreutvikle kapital- og risikostrategien, herunder beredskapsplanen. Finanstilsynet tar til etterretning at foretaket vil fortsette å videreutvikle beredskapsplanen på følgende områder: Vurdering av aktualiteten av de ulike tiltakene i forhold til situasjonen som er oppstått og kvantifisering av effekten av de ulike tiltakene. Effekten av de mest sentrale tiltakene vil bli belyst i ORSA-prosessen.

Styret har i tilsvaret vedlagt foretakets "Kapital- og risikostrategi 2024" vedtatt i desember 2023. Finanstilsynet registrerer at nivået for første beredskapsnivå (gul sone) er redusert og stiller spørsmål ved om dette er tilstrekkelig begrunnet og tilpasset foretakets risiko. Finanstilsynet vil videre påpeke at dette også gjør at det er et svært lite intervall, og dermed mulighet for eskalering, mellom første og andre beredskapsnivå.

Overordnede retningslinjer mv.

Grupperetningslinjer

Grupperetningslinjer må vedtas som egne styrende dokumenter i relevante datterforetak. Styret og ledelsen i datterforetaket har et selvstendig ansvar for å vurdere om grupperetningslinjene må tilpasses virksomheten i datterforetaket. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre nærmere for prinsippene som legges til grunn når grupperetningslinjer vurderes og vedtas, herunder hvordan styret sikrer at retningslinjene i tilstrekkelig grad er tilpasset Fremtind Livs virksomhet.

Styret framhever i sin redegjørelse at det nå er større grad av samordning av det interne regelverket enn på tidspunktet for Finanstilsynets stedlige tilsyn. Det følger av styrets svar at Fremtind Liv sammen med morforetaket har utarbeidet konsernretningslinjer der tilpasninger for Fremtind Liv er integrert i dokumentene, og at administrasjonen i Fremtind Liv bidrar i den årlige høringsprosessen knyttet til revidering av retningslinjene for å sikre tilpasning til foretakets virksomhet.

Finanstilsynet registrerer at for at en konsernretningslinje skal gjøres gjeldende for Fremtind Liv, må den legges fram for beslutning i styret i Fremtind Liv. Finanstilsynet legger til grunn at styret i sin beslutningsprosess sikrer at retningslinjene i tilstrekkelig grad er tilpasset Fremtind Livs virksomhet.

1.1.2 Organisering og ansvarsforhold

Styret

Styrets sammensetning og kompetanse mv.

Finanstilsynet registrerte i foreløpig rapport at retningslinjene for eierstyring i gruppen ikke berørte hvordan det skal sikres hensiktsmessig sammensetning, herunder tilstrekkelig kompetanse, i datterforetakenes styre. Finanstilsynet merket seg videre at styret i Fremtind Liv var redusert fra fire til tre personer. Finanstilsynet stilte spørsmål ved om det er hensiktsmessig å legge seg på lovens minimumskrav med tanke på omfanget av foretakets utkontraktering til morforetaket og styrets viktige rolle i å sikre hensiktsmessig gjennomføring av separasjonsprinsippet. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for foretakets prosess for valg av styremedlemmer og hvordan denne prosessen sikrer hensiktsmessig sammensetning, herunder tilstrekkelig samlet kompetanse, i styret.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at det planlegges å utvide styret til fire medlemmer. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse om valgkomiteens arbeid til etterretning.

Styrets leder er konserndirektør for forsikringsoppgjør i Fremtind Forsikring AS samtidig som Fremtind Liv har utkontraktert foretakets forsikringsoppgjør til Fremtind Forsikring AS. Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til styrets ansvar for tilsyn med virksomheten, herunder oppfølging av utkontraktert virksomhet, og stilte spørsmål om styresammensetningen kan innebære uheldige interessekonflikter.

Det følger av styrets svar at styret vurderer egen habilitet i hvert styremøte og at styreleder ikke vil delta i behandlingen av en sak dersom det er en potensiell interessekonflikt. Styret framhever at den løpende oppfølgingen av utkontraktert virksomhet skjer direkte mellom foretakets administrasjon og ledere for det aktuelle område som leverer tjenesten til Fremtind Liv, og at foretaket ved uenighet har mulighet til å drøfte dette med konsernsjef i Fremtind Forsikring og styret i Fremtind Liv. Finanstilsynet legger til grunn at mulige interessekonflikter knyttet til styrets sammensetning jevnlig vurderes.

Organisering av foretaket mv.

Funksjonell organisering i gruppen – beslutningsprosesser

Finanstilsynet legger til grunn at Fremtind Liv er integrert i gruppen på en slik måte at det ikke er risiko for at det blir tatt beslutninger som ikke er i Fremtind Livs interesse. Vesentlige forhold som berører Fremtind Livs virksomhet, må formelt og reelt vurderes og besluttes av Fremtind Livs styre og ledelse.

Finanstilsynet registrerte fra retningslinjene for eierstyring at undergruppen kan organiseres slik at like funksjoner i Fremtind Forsikring AS og Fremtind Liv kan organiseres sammen (matriseorganisering), men at det samtidig understrekes at styrende organer i morforetaket ikke kan treffe beslutninger med bindende virkning for Fremtind Liv. Finanstilsynet registrerte at det på tidspunktet for tilsynet var etablert en slik matriseorganisering, men at organiseringen var under evaluering. Finanstilsynet registrerte videre fra foretakets retningslinjer for håndtering av interessekonflikter at Fremtind Liv skal ha en organisering som minimerer risikoen for at interessekonflikter kan oppstå. Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at en betydelig del av foretakets virksomhet er utkontraktert til morforetaket og at Finanstilsynet forventer reell og

uavhengig oppfølging av den utkontrakterte virksomheten. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for status for evalueringen av Fremtind Livs organisering.

Det følger styrets svar at styret vurderer at eksisterende organisering er i tråd med gjeldende lover og retningslinjer, men at evalueringen viser at det er potensial for å sikre bedre arbeidsprosesser og høyere effektivitet. Styret uttaler at eventuelle justeringer vil følges opp ved endring i fremtidig organisasjonsstruktur. Finanstilsynet legger til grunn at foretakets organisering vil sikre reell og uavhengig oppfølging av den utkontrakterte virksomheten.

Utkontraktering til morforetaket

Fremtind Liv må ha kompetanse og ressurser til å legge føringer for og overvåke utkontraktert virksomhet. Grunnlaget for klare føringer og oppfølging må sikres gjennom en hensiktsmessig utkontrakteringsavtale. Finanstilsynet vurderte at avtalen med morforetaket bør oppdateres og tydeliggjøres, se også kommentarene under kapitalforvaltningsområdet. Finanstilsynet registrerte i foreløpig rapport at foretaket hadde startet dette arbeidet og gjennom dette ønsket å styrke Fremtind Livs "bestiller-rolle". Finanstilsynet ba styret redegjøre for status for dette arbeidet.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at hovedavtalen og vedlegg er strukturert gjennomgått med det enkelte forretningsområde og at den største endringen i avtalen er vedlegg om tjenestenivå (SLA) som vil beskrive og tydeliggjøre tjenestene morforetaket utfører og leverer til Fremtind Liv. Styret opplyser at oppfølging og møtevirksomhet er avtalt og delt opp i operasjonelle møter med de ulike tjenesteområdene, samt strategiske møter med tjenesteyters kontaktpersoner. Finanstilsynet legger til grunn at Fremtind Liv prioriterer arbeidet med å ferdigstille avtalen.

Finanstilsynet påpekte i brev av 2. september 2019 om svar på søknad om konsesjon som livsforsikringsforetak at en oppsigelsesadgang er av vesentlig betydning, og ved en krisesituasjon må den utkontrakterte virksomheten reelt kunne separeres. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre nærmere for hvordan dette hensynet er ivaretatt.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret deler Finanstilsynets syn om at det er viktig å etablere en plan for separasjon av utkontrakterte IT-tjenester, da det for disse tjenestene kan være en vesentlig avhengighet både i prosesser og tekniske systemer. [REDACTED]

Styret opplyser at det nå har gjort en ny vurdering av saken, og arbeidet med en "exit-strategi" vil starte og forventes å være ferdigstilt innen utgangen av 2024. Finanstilsynet legger til grunn at alle vesentlige utkontrakterte virksomhetsområder dekkes i en slik plan og ber foretaket redegjøre om status innen utgangen av 2024.

Det fulgte av foretakets retningslinjer for utkontraktering at en avtaleansvarlig skal forestå oppfølgingen av den utkontrakterte tjenesten og tjenestekvaliteten i henhold til inngått avtale. Finanstilsynet registrerte at konstituert daglig leder var avtaleansvarlig for alle foretakets utkontrakteringsavtaler. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om styrets vurdering av om dette sikrer tilstrekkelige ressurser til oppfølging av utkontraktert virksomhet.

Styret framhever i sitt svar at oppfølging av utkontraktert virksomhet er en sentral og viktig oppgave for foretaket og at det derfor er viktig at den som innehar rollen som daglig leder også er sentral i oppfølgingen av avtalene. Styret vurderer at oppgaven også er viktig for å kunne se og

forstå helheten i foretakets virksomhet. Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at foretaket i forlengelsen av at organisering revurderes, vil gjøre en helhetsvurdering av hvordan oppgavene med oppfølging av utkontraktert virksomhet kan fordeles på flere personer. Finanstilsynet legger til grunn at styret sikrer tilstrekkelige ressurser til oppfølging av utkontraktert virksomhet.

Ressurser og nøkkelpersonrisiko

Finanstilsynet registrerte i foreløpig rapport at konstituert daglig leder har fungert som daglig leder siden juni 2022 og at foretaket har etablert en midlertidig løsning for økonomifunksjonen. Finanstilsynet registrerte videre at leder av risikostyringsfunksjonen var stedfortreder for konstituert daglig leder. Finanstilsynet oppfattet at det også var betydelig press på andre deler av organisasjonen, jf. blant annet at en medarbeider i Fremtind Forsikring AS var vikar for en av Fremtind Livs produksjefer og at en utøvende aktuar var under ansettelse. Finanstilsynet påpekte at styret må sikre at foretaket til enhver tid er organisert og drives på en forsvarlig måte.

Det følger av styrets svar at styret vurderer at selv om foretaket består av få ansatte har en likevel full kontroll på kjernevirksomheten ved at foretaket fatter alle sentrale beslutninger bestemmende for forsikringsrisikoen. Styret framhever at for å fremme enhetlige og effektive prosesser, bidra til kompetanseutvikling og redusere sårbarhet, er en rekke funksjoner utkontraktert til Fremtind Forsikring AS, men at utkontrakteringsavtalen er utformet på en måte som sikrer at forsikringsrisiko ikke overføres mellom foretakene. Styret påpeker at alle beslutninger knyttet til fastsettelsen av rammer og risiko, samt fullmakter til å fatte beslutninger eller utøve skjønn besluttet av Fremtind Liv. Det følger videre av styrets svar at Fremtind Liv per dato har to produksjefer som rapporterer direkte til konstituert daglig leder og en vikar som rapporterer til avdelingsleder for personprodukter. Styret opplyser at siden det stedlige tilsynet har foretakets utøvende aktuarer økt med ett årsverk. Styret framhever videre at tjenesteavtalen skal sikre at Fremtind Liv ved behov kan trekke på ressurser fra Fremtind Forsikring. Styret uttaler at i påvente av endelig beslutning om fusjonen med Eika [REDACTED] vil foretaket avvente å gjøre endringer.

Finanstilsynet vurderer at foretaket er tynt bemannet og at det er en betydelig nøkkelpersonrisiko. Finanstilsynet vil videre særlige framheve at daglig leder-funksjonen ikke er endelig avklart og at dette har vært situasjonen over en lang periode. Finanstilsynet forventer at foretakets organisering er forsvarlig til enhver tid og påpeker at foretaket ikke kan avvente mulige framtidige endringer i virksomheten. Finanstilsynet ber om å motta status for foretakets organisering innen utgangen av 2024.

Uavhengige kontrollfunksjoner

Risikostyringsfunksjonen

Finanstilsynet registrerte i foreløpig rapport at leder av risikostyringsfunksjonen var stedfortreder for konstituert daglig leder. Finanstilsynet vurderer dette som prinsipielt uheldig og at det reduserer funksjonens uavhengighet.

Finanstilsynet oppfatter styrets svar slik at gitt dagens organisering vurderer styret at leder av risikostyringsfunksjonen kan være stedfortreder for konstituert daglig leder. Finanstilsynet gjentar at dette er prinsipielt uheldig og at det reduserer funksjonens uavhengighet. Finanstilsynet legger til grunn at denne organiseringen endres.

Finanstilsynet registrerte at andrelinjekontroll av operasjonell risiko er utkontraktert til Fremtind Forsikring AS. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for hvorfor det er hensiktsmessig at andrelinjeoppfølging av operasjonell risiko utkontrakteres.

Styret viser i sitt svar til at delkonsernet har et felles sett med kategorier for operasjonell risiko og tilhørende nøkkelindikatorer. Styret framhever at dette gir felles oppfølging, og en helhetlig tilnærming i samarbeidet mellom første- og andre linje. Styret mener det er mest hensiktsmessig at den operative oppfølgingen av operasjonell risiko gjøres av samme enhet. Styret framhever at oppgaver som utføres på vegne av Fremtind Liv er basert på foretakets egne retningslinjer, og at ansvaret for oppgaven og helheten følges opp av risikostyringsfunksjonen i Fremtind Liv.

Finanstilsynet stiller fortsatt spørsmål ved om det er hensiktsmessig at risikostyringsfunksjonen i Fremtind Forsikring AS, som er et foretak som utfører omfattende virksomhet for Fremtind Liv, utfører andrelinjekontroll av foretakets operasjonelle risikoer. Finanstilsynet legger til grunn at risikostyringsfunksjonen i Fremtind Liv sikrer helhetlig oppfølging av alle foretakets risikoer.

Aktuarfunksjonen

Det følger av foretakets retningslinjer at aktuarfunksjonen skal rapportere minst årlig, eller oftere ved behov. Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at forsikringsrisiko er foretakets mest vesentlige risiko og at gjenforsikring er relativt sentralt i virksomheten. Finanstilsynet la videre til grunn at ulike deler av funksjonens ansvarsområde vil dekkes på ulike tidspunkter gjennom året. Finanstilsynet stilte spørsmål om aktuarfunksjonen bør rapportere hyppigere til styret.

Det følger av styrets svar at administrasjonen er i dialog med aktuarfunksjonen for å sikre tettere oppfølging. Finanstilsynet registrerer at det så langt er fastsatt at aktuarfunksjonen skal rapportere til styret hver høst, i tillegg til funksjonens årsrapport i mai hvert år. Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil vurdere om aktuarfunksjonen også bør delta under styrebehandling av overordnede retningslinjer og strategier på forsikringsområdet.

Etterlevelseshfunksjonen

Finanstilsynet registrerte i foreløpig rapport at etterlevelseshfunksjonen er utkontraktert til morforetaket. Finanstilsynet kunne ikke se at ressursene som skal brukes på denne funksjonen fulgte av utkontrakteringsavtalen.

Det følger av styrets svar at Fremtind Liv hadde en intern ansatt som compliancefunksjon siden oppstart av virksomheten og frem til juni 2022, da vedkommende gikk over i en ny stilling som complianceansvarlig i Fremtind Forsikring AS. Styret opplyser at foretaket da valgte å utkontraktere tjenesten til Fremtind Forsikring AS. Styrets opplyser videre at endringen i utkontrakteringsavtalen ved en inkurie ikke ble vedlagt tilsynsdokumentasjonen.

Finanstilsynet stiller spørsmål ved om det er hensiktsmessig at etterlevelseshfunksjonen i Fremtind Liv utkontrakteres til Fremtind Forsikring AS som utfører omfattende virksomhet for Fremtind Liv. Finanstilsynet legger til grunn at styret jevnlig vurderer om ressursbruken er i tråd med avtalen og om ressursene er tilstrekkelige.

1.1.3 Måling av risiko

Egenvurdering av risiko og solvens (ORSA)

ORSA-retningslinjer – ekstraordinær ORSA

Finanstilsynet vurderte at foretakets kriterier for å vurdere en ekstraordinær ORSA-prosess burde konkretiseres. Finanstilsynet er av den oppfatning at kriteriene bør være knyttet til foretakets etablerte system for risikostyring, herunder risikoappetitrammeverket.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at retningslinjene for egenvurderingen er oppdatert og at kriteriene for å vurdere en ekstraordinær ORSA-prosess er konkretisert. Finanstilsynet kan imidlertid ikke se at det er etablert en klar kobling til foretakets risikoappetitrammeverk.

ORSA-rapport for 2023

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at det er sentralt at foretaket i sine analyser er framoverskuende og hensyntar virkningen av mulige vesentlige endringer i foretakets strategi.

Styret framhever i sitt svar at det ble gjort framskrivninger

Finanstilsynet legger til grunn at Fremtind Liv i ORSA-prosessen løpende dekker vesentlige endringer i foretakets strategi.

1.2 Kapitalforvaltningsområdet

1.2.1 Strategi og overordnede retningslinjer mv.

Kapitalforvaltningsstrategi mv.

Dokumentasjon og prosess

Finanstilsynet registrerte at to av tre styrende dokumenter på kapitalforvaltningsområdet er vedtatt av styret, mens det siste er vedtatt av (konstituert) daglig leder. Finanstilsynet stilte spørsmål om ytterligere retningslinjer bør fastsettes av styret og at styrets behandling av disse retningslinjene integreres i strategiprosessen. Finanstilsynet framhevet at graden av utkontraktering til morforetaket tilsier at det er særlig behov for forankring i styret for å etterleve separasjonsprinsippet.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret ved neste revisjon vil vurdere om det er elementer av retningslinjene fastsatt av (konstituert) daglig leder som bør vedtas av styret.

Styrets føringer og eventuelle ytterligere presiseringer fra de i Fremtind Livs administrasjon som styret har gitt fullmakter, må ved utkontraktering følge av inngåtte forvaltningsavtaler. Finanstilsynet registrerte at den operative kapitalforvaltningen er utkontraktert til Fremtind Forsikring AS. Finanstilsynet registrerte fra avtalen med Fremtind Forsikring AS at kapitalforvaltningen dekkes punktvis og svært kortfattet. Finanstilsynet kunne ikke se at det følger konkrete fullmakter og investeringsmandater av avtalen.

Det følger av styrets svar at foretaket arbeider med å oppdatere utkontrakteringsavtalen og gjøre innholdet mer detaljert og leveransekravene mer utfyllende. Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at foretaket vil tydeliggjøre fullmakter som er gitt Fremtind Forsikring AS til operativ

forvaltning på vegne av foretaket. Finanstilsynet legger til grunn at Fremtind Liv prioriterer arbeidet med å ferdigstille avtalen. Finanstilsynet legger til grunn at styret sikrer reell oppfølging av den utkontrakterte virksomheten.

Finanstilsynet registrerte at Fremtind Livs faktiske aktivaallokering avvok betydelig fra vedtatt strategisk allokering. Finanstilsynet oppfattet at dette har vært status over en lengre periode for aksjeporteføljen og eiendomsporteføljen, men at strategien vil fases inn over tid. Finanstilsynet kunne ikke se at det forelå en styrevedtatt plan for innfasingen av strategien. Etter Finanstilsynets vurdering bør vedtatte strategiske allokeringsrammer til enhver tid være konsistent med en slik plan for innfasing.

Det følger av styrets svar at styret ønsker en forsiktig innfasing av aksjeporteføljen for å sikre at solvenskapitaldekningen er tilfredsstillende og for å minimere "timingsrisiko". Styret framhever at investeringsstrategien er utformet for å gi kapitalforvaltningen frihetsgrader til forsiktig innfasing av aksjeeksponeringen for Fremtind Liv. Finanstilsynet stiller fortsatt spørsmål ved at styret ikke har fastsatt en klar plan for innfasing av Fremtind Livs investeringsstrategi.

Finanstilsynet registrerte i foreløpig rapport at foretaket vurderer ulike sentrale faktorer i prosessen for å fastsette investeringsstrategien. Finanstilsynet kunne imidlertid ikke se at kundenes interesser eksplisitt er vurdert.

Styret framhever i sitt svar at foretaket har liten andel produkter med overskuddsdeling, men Finanstilsynet tar til etterretning at styret vil tydeliggjøre kundehensynet og kundens interesser ved neste oppdatering av investeringsstrategien.

Finanstilsynet registrerte i foreløpig rapport at underliggende forpliktelser er vurdert (i form av samlet utbetalingsstruktur/rentefølsomhet), men svært overordnet. I foretakets prosess for å fastsette et forsvarlig samlet risikonivå i porteføljen gjøres det analyser av utviklingen i foretakets solvenskapitaldekning gitt de strategiske porteføljevektene ved ulike stress-scenarioer. Renterisiko knyttet til forpliktelsene er eksplisitt utelatt fra analysen, og det var uklart for Finanstilsynet om foretakets eventuelle rebalanseringsstrategi hensyntas. Foretakets øvrige risikoer som påvirker solvenskapitaldekningen, var videre ikke vurdert når foretaket konkluderer med at kapital-situasjonen var tilstrekkelig for å gjennomføre strategien.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at renterisiko på forsikringsforpliktelsene ikke er direkte beskrevet i investeringsstrategien, men i den oppdaterte investeringsstrategien vil foretaket inkludere vurderinger knyttet til sensitivitet og hvilken effekt renteendringer har på både forsikringsforpliktelsene og eiendelene. Effekten av endring av rentekurven av alle risikoer i foretaket utføres i sin helhet gjennom ORSA-prosessen, og ikke som en integrert del av investeringsstrategien. Finanstilsynet legger til grunn at helhetlige analyser av virkningen av forslag til investeringsstrategi legges fram for styret i strategiprosessen.

Rammeverk mv.

Styret bør gjennom den etablerte rammestrukturen sikre at alle vesentlige risikoer er styrt.

Det var noe uklart for Finanstilsynet hva som var forvalters taktiske handlingsrom. Det var uklart hva som var foretakets eventuelle rebalanseringsstrategi. Finanstilsynet vurderte imidlertid at

problemstillingen er mer relevant når investeringsstrategien er faset inn. Finanstilsynet kan ikke se at styret i sitt tilsvarende har kommentert forvalters taktiske handlingsrom. Finanstilsynet legger til grunn at styret legger klare føringer for forvalters taktiske handlingsrom.

Finanstilsynet oppfattet at styret har gitt få føringer for porteføljesammensetningen innen den enkelte aktivaklasse. Finanstilsynet registrerte at det for obligasjonsporteføljen som regnskapsmessig skal føres til amortisert kost, ikke var fastsatt underliggende allokeringssammensetninger slik det foreligger for omløpsporteføljen. Finanstilsynet kunne ikke se at det var gitt nærmere føringer for sammensetningen av eiendomsporteføljen, men oppfattet at kjøp, salg og rehabilitering over et gitt nivå skal godkjennes av styret. Finanstilsynet kunne ikke se at det var gitt føringer for aktiv risiko, dvs. avvik fra fastsatte referanseindekser, i aksjeporteføljen. Finanstilsynet registrerte at den etablerte allokeringssammensetningen for alternative investeringer var relativt lav, men vil likevel forvente at styret gir nærmere retningslinjer for hvordan handlingsrommet skal utøves.

Finanstilsynet oppfatter styrets svar slik at styret vil fastsettes en ramme for minimum kredittrating for obligasjoner som føres til amortisert kost. Styret framhever at likviditeten i obligasjoner til amortisert kost ikke er like viktig som for obligasjoner som føres til virkelig verdi. Finanstilsynet vil likevel påpeke at foretaket i sin likviditetsstyring må gjøre vurderinger av likviditetssituasjonen i ulike scenarioer. Finanstilsynet registrerer at styret vil spesifisere handlingsrommet for alternative investeringer ved neste strategioppdatering. Det følger videre av styrets svar at det ikke vil forekomme vesentlige endringer i sammensetningen av eiendomsporteføljen uten at styret har behandlet og godkjent dette. Finanstilsynet vil likevel forvente at styrets strategi for sammensetning av eiendomsporteføljen klart framgår av strategien.

Finanstilsynet registrerte at allokeringssammensetningen for obligasjonsporteføljen som regnskapsmessig skal føres til amortisert kost, er basert på porteføljen regnskapsmessige verdi og ikke markedsverdi. Finanstilsynet ba styret redegjøre nærmere for bakgrunnen for at det brukes ulike verddivurderingsprinsipper for de ulike allokeringssammensetningene.

Det følger av styrets svar at foretaket benytter rammer som harmonerer med verdsettelsesprinsippene i regnskapet. Styret framhever at ved å benytte markedsverdier også på porteføljer som regnskapsføres til amortisert kost vil større endringer i rentenivået kunne utløse handlinger av mere kortsiktig karakter for å holde andelen innenfor et gitt intervall. Finanstilsynet tar til etterretning at styret ved neste revisjon av investeringsstrategien vil vurdere om det er hensiktsmessig å utarbeide rammer basert på virkelig verdi på obligasjoner vurdert til amortisert kost i regnskapet.

Finanstilsynet registrerte at det følger av foretakets investeringsstrategi at bruken av derivater ikke skal medføre økt risiko i porteføljen. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for hvordan foretaket overvåker at bruken av derivater ikke medfører økt risiko i porteføljen.

Det følger av styrets svar at formuleringen er noe misvisende og at en mer presist og riktig formulering vil være at derivater kan benyttes for å effektivisere forvaltningen. Finanstilsynet påpeker at det følger av regelverket at derivater kun kan brukes dersom de bidrar til å redusere risiko eller på annen måte effektiviserer forvaltningen av foretakets eiendeler eller forpliktelser. Finanstilsynet vurderer at effektivisering av forvaltningen innebærer bruk av derivater uten at dette øker risikoen i den samlede porteføljen. Finanstilsynet legger til grunn at styret sikrer at foretakets

bruk av derivater ikke medfører økt risiko i porteføljen. Finanstilsynet tar til etterretning at styret påpeker at rammene i investeringsstrategien alltid vil måtte hensyntas ved bruk av derivater.

1.2.2 Organisering og ansvarsforhold

Den operative kapitalforvaltningen

Den operative kapitalforvaltningen er utkontraktert til Fremtind Forsikring AS. Finanstilsynet registrerte at Fremtind Forsikring AS har utarbeidet en rekke retningslinjer på vegne av Fremtind Liv. Finanstilsynet stilte spørsmål om enkelte av disse retningslinjene bør være en del av selve utkontrakteringsavtalen.

Finanstilsynet tar til etterretning at foretaket vil gjennomgå disse retningslinjene og vurdere om noen av disse bør gis som retningslinjer fra styret eller ledelsen i Fremtind Liv.

Uavhengig kontroll av kapitalforvaltningen

Finanstilsynet registrerte at Fremtind Liv har inngått avtale om depottjenester og at depotbanken i tillegg til tradisjonelle tjenester utfører avkastning- og risikomåling, compliance- og porteføljerapportering. Finanstilsynet registrerte at ingen rapporter som mottas av Fremtind Liv på kapitalforvaltningsområdet synes å komme direkte fra depotbanken, men at foretakets risikostyringsfunksjon har tilgang til beholdnings-, avkastnings- og risikoinformasjon gjennom depotbanken. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre nærmere for Fremtind Livs løpende overvåking av den operative kapitalforvaltningen utkontraktert til Fremtind Forsikring AS.

Det følger av styrets svar at den løpende overvåkingen av kapitalforvaltningen primært gjøres basert på rapporter mottatt fra kapitalforvalter. For å sikre at grunnlaget er konsistent med grunnlaget i depotbanken gjør risikostyringsfunksjonen i Fremtind Forsikring AS månedlige avstemminger. Styret framhever at risikostyringsfunksjonen i Fremtind Liv har fullt innsyn og tilgang til både avstemmingen og grunnlaget i depotbanken. Finanstilsynet registrerer at ved brudd på rammer vil Fremtind Liv bli varslet direkte fra depotbanken, og at Fremtind Liv gjennomfører en rammekontroll som rapporteres til styret månedlig. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

1.3 Forsikringsområdet

1.3.1 Strategi og overordnede retningslinjer

Forsikringsstrategi mv.

Strategiens innhold

I forsikringsstrategien vises det til at overordnet rammestruktur og rammenivå for samlet forsikringsrisiko framgår av foretakets risiko- og kapitalstrategi. Finanstilsynet registrerte at det for livsforsikring og helseforsikring var fastsatt rammer for premievekst, kostnadsprosent, erstatningsprosent og kapitalkrav. Rammene for forsikringsrisiko var splittet på hovedbransjenivå, og forsikringsstrategien omfatter ingen rammer utover dette. Rammen for kostnadsrisiko var fastsatt på overordnet nivå. Finanstilsynet vurderte at forsikringsstrategien bør bygges ut med et bredere spekter av rammer, herunder mer finmasket inndeling av rammer for foretakets forsikringsprodukter (produktkategorier) utover splitt på hovedbransjer, inndeling i ulike former for biometrisk risiko (død, opplevelse, uførhet og reaktivering) og administrasjonsresultat for ulike produktkategorier.

Finanstilsynet forstår styrets svar slik at strategien er basert på produktvis ambisjon for lønnsomhet og vekst slik at nøkkeltallene presentert for styret i overordnet rammestruktur er basert på data på produktnivå og aggregert til bransjenivå. Styret viser til at dette gir foretaket mulighet til å følge faktisk utvikling av nøkkeltall på produktnivå, og brudd på rammen kan forklares med avvik på resultater på produktnivå. Finanstilsynets legger til grunn at foretakets forsikringsstrategi bygges ut med et bredere spekter av rammer.

I tillegg til rammer for prisfastsettelse forventer Finanstilsynet at forsikringsstrategien inneholder rammer for bokførte (regnskapsmessige) forsikringsmessige avsetninger. Styret bør blant annet sikre en rammestruktur for oppfølging av utbetalingsreserver, administrasjonsreserver og avsetninger for foretakets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som ved regnskapsårets utgang ikke er meldt til eller ferdigbehandlet i foretaket (IBNR/RBNS). Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret ikke vurderer at det er hensiktsmessig å fastsette rammer for bokførte forsikringsmessige avsetninger, men at forsikringsmessige avsetninger til enhver tid skal følge fastsatte prinsipper for beste estimat. Styret vurderer at slike rammer vil kunne være begrensende for de faglige vurderingene som skal sikre mest mulig riktige beregninger.

Etter Finanstilsynets vurdering vil ikke rammer i forsikringsstrategien begrense faglige vurderinger, men fremme nødvendige vurderinger og bidra til å løfte aktuelle diskusjoner til styret. Finanstilsynet tar til etterretning at foretaket likevel vil vurdere om det bør settes noe form for minimumsramme for avsetninger, for å fange opp større reduksjoner i avsetningene. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket videreutvikler rammestrukturen i forsikringsstrategien.

1.3.2 Organisering og ansvarsforhold

Finanstilsynet registrerte at avdelingen bestående av Fremtind Livs utøvende aktuarer i førstelinjen var innplassert i seksjon "Produkt og pris" i morforetaket. Avdelingen besto på tilsynstidspunktet kun av de utøvende aktuarene ansatt i Fremtind Liv. Etter Finanstilsynets forståelse var avdelingslederen personalansvarlig for disse og videre leder for seksjonen "Produkt og pris". Finanstilsynet stilte spørsmål ved om en slik organisering er hensiktsmessig og sikrer uavhengighet mellom interessene knyttet til produktlønnsomhet og avsetninger (IBNR/RBNS, administrasjonsreserver og utbetalingsreserver).

Finanstilsynet tar til etterretning at foretakets utøvende aktuarer etter tilsynet er organisatorisk flyttet til avdeling "Aktuar og reassurans" som ligger under forretningsområdet "Produkt, Data og Analyse".

1.3.3 Måling av forsikringsrisiko

Pristariffer mv.

Finanstilsynet registrerte at enkelte av foretakets produkter har positive resultater med svært høy margin, mens andre produkter har negative resultater. Finanstilsynet viser til forsikringsvirksomhetslovens regler om pristariff og at premier skal stå i rimelig forhold til den risiko som overtas og at foretaket ved utforming av pristariffene skal sørge for at det ikke vil skje urimelig forskjellsbehandling mellom produkter, produktkombinasjoner eller kundegrupper. Finanstilsynet ba styret redegjøre for foretakets oppfyllelse av dette regelverket.

Styret viser i sitt svar til at foretaket følger sin strategi for forsikringsvirksomheten, som blant annet legger føringer for at foretaket skal ha god kontroll på overtatt forsikringsrisiko og styrets ambisjon

om en moderat risikoprofil og lønnsom vekst. Styret framhever at veksten for det mest lønnsomme produktet har avtatt de siste årene og at det er planlagt en helhetlig vurdering av produktet for å sikre videre konkurransekraft. Styret opplyser at foretaket har som mål å øke lønnsomheten til flere av produktene, særlig produkter som i dag har svak lønnsomhet. Styret viser til at foretaket har etablerte strukturer for løpende oppfølging av produktene. Dette gjelder både prosess for resultatsikring som skal sikre oppfølging av lønnsomheten i produktene og prosess for produktutvikling og revisjon som skal sikre kundens interesser både med tanke på interessekonflikter og at produktet dekker målgruppens behov. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket sikrer etterlevelse av forsikringsvirksomhetslovens regler om pristariff gjennom sine pristilpasninger av forsikringsproduktene.

1.3.4 Øvrige forhold tilknyttet forsikringsområdet

Rett til overskudd for pensjoner under utbetaling fra ettårige risikodekninger

Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til Finanstilsynets brev til Fremtind Liv 31. august 2020 og foretakets brev til Finanstilsynet 30. september 2020. Brevene gjelder overskuddsrett for individuelle uførepensjoner under utbetaling. I Fremtind Livs brev skriver foretaket at det vil etablere et uføreprodukt som vil være med overskuddsrett i utbetalingsperioden. Etter Finanstilsynets forståelse var planen at det nye produktet skulle gjelde for nye avtaler som tegnes, og rett til overskudd skulle også gjelde for uførepensjonsforsikringer som fornyes. I brevet framhever foretaket at det først må konvertere de overtatte forsikringsporteføljene til Fremtinds systemer, og at dette hadde en tidsfrist på 18 måneder etter fisjonstidspunktet. Så snart som mulig etter dette ville foretaket etablere og melde det nye produktet som er med overskuddsrett.

Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til at det har gått betydelig tid siden brevvekslingen og tidsfristen det ble vist til. Gjennom tilsynet framkom det at foretaket fremdeles ikke hadde etablert individuelt uførepensjonsprodukt med overskuddsrett. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for framdriftsplan for etablering av det nye uførepensjonsproduktet.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at nytt uføreprodukt med rett til andel av overskudd i utbetalingsperioden ble lansert 25. april 2024. Kunder med individuell uførepensjon uten rett til andel av overskudd vil få mulighet til å bytte til nytt produkt uten ny helseerklæring fram til 1. oktober 2025. Alle premiebetalende kunder vil få informasjon om nytt produkt og tilbud om å endre produkt. Etter Finanstilsynets forståelse vil nye kunder framover kun få tilbud om nytt uføreprodukt, mens uførepensjon som allerede er under utbetaling vil bli liggende på produktet uten rett til andel av overskudd. Styret beklager at lansering av nytt uføreprodukt har blitt forsinket og viser til behovet for en grundig og helhetlig gjennomgang av uføreproduktene som har tatt mer tid enn forventet. Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning.

Etter Finanstilsynets vurdering vil formålet med et uførepensjonsprodukt være at forsikringstakerne skal kunne opprettholde et forutsigbart inntektsgrunnlag etter inntrådt uførhet. En uførepensjon under utbetaling som ikke reguleres etter inntrådt uførhet vil få sin realverdi redusert som følge av inflasjon. Konsekvensene av og usikkerheten knyttet til fremtidig inflasjon over en utbetalingsperiode som kan strekke seg over flere tiår stiller etter Finanstilsynets vurdering høye krav til forsikringsforetakets informasjon til sine kunder. Inflasjonsrisikoen tilsier etter Finanstilsynets vurdering at produktet hvor uførepensjoner under utbetaling ikke blir regulert er lite egnet for kunder som vil sikre framtidig inntekt ved kjøp av et uførepensjonsprodukt.

Finanstilsynet oppfatter styrets tilsvare slik at styret framhever at det er flere produktforskjeller mellom gammel og ny uførepensjon, og at det for mange kunder vil være mest hensiktsmessig å beholde dagens produkt. Finanstilsynet fastholder at produktet hvor uførepensjoner under utbetaling ikke blir regulert er lite egnet for kunder som vil sikre framtidig inntekt ved kjøp av et uførepensjonsprodukt.

Vurdering av interessekonflikter

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for hvordan interessekonflikter er vurdert for foretakets nye uførepensjonsprodukt.

Styret viser til at vurdering av interessekonflikter er en integrert del av prosessen ved beslutning av nye produkter og/eller endringer i gjeldende produkter, og at egne punkter i beslutningsgrunnlaget skal sikre at interessekonflikter blir vurdert. Styret viser til at mulige interessekonflikter ble vurdert sammen med en rekke andre krav som bl.a. vurdering av hvitvaskingsrisiko og risiko knyttet til personvern. Styret opplyser at beslutningsdokumentet sendes på høring til relevante interessenter for å sikre alles mulighet til å gjennomgå de vurderinger som er gjort og eventuelt gi innspill.

Finanstilsynet legger til grunn at beslutningsdokumentet styret viser til er dokumentet "Risikovurdering Uførepensjon" som Finanstilsynet har fått ettersendt. I dokumentet behandles interessekonflikten knyttet til dårlig lønnsomhet i tidligere uføreprodukt og om foretaket slik sett vil unngå å løfte produktet frem i salgsprosessen. I nytt uføreprodukt forventes bedre lønnsomhet og en vurderer at dette vil redusere interessekonflikten. Ingen andre interessekonflikter vurderes i dokumentet. Etter Finanstilsynets vurdering er det en rekke andre interessekonflikter mellom foretaket og ulike kundegrupper knyttet til nytt uføreprodukt som burde vært vurdert. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket gjennomfører en grundig vurdering av interessekonflikter for å kunne håndtere disse på en god måte.

Kontoutskrift

Finanstilsynet registrerte at foretaket valgte å ikke sende ut kontoutskrifter for 2022 for avtaler med overskuddsrett. Etter Finanstilsynets forståelse ble heller ikke kontoutskrift for disse avtalene sendt ut for 2021. Finanstilsynet minnet i foreløpig rapport om at foretaket hvert år skal sende forsikrings-takeren utskrift av kontoen, og ba styret bekrefte at dette vil gjennomføres for 2023 og framover.

Finanstilsynet tar til etterretning at styret bekrefter at kontoutskriften vil bli sendt ut til alle kunder med overskuddsrett for året 2023 og framover.

1.4 Tekniske avsetninger og kapitalkrav

1.4.1 Validering

På tidspunktet for tilsynet var det avsatt 20 prosent av et årsverk, fordelt på 3-4 personer, til aktuarfunksjonen, som er utkontraktert til Lumera AS. Det var uklart for Finanstilsynet om det er avsatt tilstrekkelige ressurser til at aktuarfunksjonen kan identifisere viktige forutsetninger og foreta en fullstendig validering av modeller, metoder og forutsetninger som benyttes i beregningen av tekniske avsetninger. Dette gjelder særlig beregningsforutsetninger og modeller som i liten grad er omtalt i aktuarfunksjonens rapport.

Styret viser i sitt svar til at aktuarfunksjonen har jobbet mer enn 20 prosent av et årsverk de siste årene (for eksempel 32 prosent i 2022). Styret viser til at oppdragstaker vurderer at 20 prosent

stilling er tilstrekkelig, forutsatt at det kan fakturere ekstra ved behov. Finanstilsynet registrerer at aktuarfunksjonen i framtidig rapportering til styre og ledelse i Fremtind Liv i større grad vil dokumentere valideringene av beregningsforutsetninger og modeller. Finanstilsynet vil ellers bemerke at styret selv må ha en oppfatning av om det er avsatt tilstrekkelige ressurser til aktuarfunksjonen, uavhengig av oppdragstakers vurdering.

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at det i foretakets beregning av tekniske avsetninger er foretatt enkelte vesentlige forenklinger. Bruk av slike forenklinger stiller krav til validering. Foretaket må løpende validere at modellene er velegnet og at forenklingene gir tilstrekkelig gode approksimasjoner under endrede markedsforhold eller ved endringer i risiko som må anses som vesentlige.

Det følger av styrets svar at aktuarfunksjonen har vært kjent med de forenklingene som er gjort og har fulgt opp dette overfor foretaket. Finanstilsynet tar til etterretning at aktuarfunksjonen vil følge opp forenklingene i fremtidige valideringer.

1.4.2 Overordnet om dokumentasjon og datakvalitet

Generelt om dokumentasjonen

Foretaket bør identifisere og framheve de viktigste forutsetningene i beregningen av tekniske avsetninger slik at styret kan ta stilling til dem før de fastsettes og benyttes i beregningene. I foreløpig rapport viste Finanstilsynet til at Fremtind Liv har framhevet viktige forutsetninger og angitt effekter av endringer i disse, men at foretaket i større grad bør ha en systematisk metode for å identifisere de viktigste forutsetningene, f.eks. ved bruk av sensitivitetsanalyser. Styret bør ha et forhold til hvor sensitivt nivået på tekniske avsetninger og foretakets solvens er for endringer i sentrale forutsetninger fastsatt av foretaket.

Av styrets svar framgår det at styret i desember ble orientert om de viktigste forutsetningene i beregningen av de tekniske avsetningene og effekten på foretakets solvens. Styret viser til at dette gjøres minst én gang i året og at styresaken beskriver valgte sentrale forutsetninger, med begrunnelse og sensitiviteter for valgte parametere. Styret viser videre til at foretakets ORSA-rapport også inkluderer effektene av sensitivitetsanalysen på blant annet forutsetninger. Finanstilsynet tar til etterretning at det vil gjøres en vurdering av om det er ytterligere sensitiviteter som bør inkluderes i dokumentet for de viktigste forutsetningene som forelegges styret.

Datakvalitet

Finanstilsynet har mottatt foretakets "Policy for håndtering av data", hvor det blant annet stilles krav til oppfølging av data med høy grad av vesentlighet og tillit. Finanstilsynet registrerte at retningslinjen setter høye krav til oppfølging av datakvalitet for data med høy grad av vesentlighet, men Finanstilsynet kunne ikke se at foretaket etterlevde retningslinjen.

Styret viser i sitt svar til at oppfølging av data med høy grad av vesentlighet blant annet ivaretas i rutinebeskrivelser for kjernesystemene. I styrets svar redegjøres det for tiltak knyttet til data-sikkerhet og datakvalitet. Det er imidlertid uklart for Finanstilsynet om styret anser at retningslinjen etterlevs når det gjelder kontroll av målbare krav til nøyaktighet, kompletthet, egnethet og tidsriktighet for alle data med høy grad av vesentlighet og tillit. Finanstilsynet legger til grunn at det etableres regelmessig kontroll av at retningslinjen for datakvalitet etterlevs.

1.4.3 Forutsetninger

Ikke-modellerte forpliktelser

Etter Finanstilsynets forståelse er en relativt stor andel av foretakets forpliktelser (om lag 7 prosent) ikke modellert gjennom foretakets ALM-verktøy. Dette gjelder blant annet for fullt betalte forsikringer. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for hvordan disse forpliktelsene er innarbeidet i beste estimat, og for foretakets ambisjoner om å innarbeide ikke-modellerte forpliktelser i modelleringsverktøyet slik at andelen ikke-modellerte forpliktelser reduseres.

Det følger av styrets svar at forpliktelsene som ikke er modellert i ALM-verktøyet er beregnet ved å ta utgangspunkt i bokførte avsetninger. Det vises til at beregningen av de bokførte avsetningene følger beste estimat-prinsipper, med unntak av diskonteringsrenten. De bokførte avsetningene benytter en lavere diskonteringsrente enn nåværende Solvens II-rentekurve, slik at Solvens II-avsetningene for disse dekningene blir om lag 30 millioner kroner høyere enn om de hadde blitt diskontert i ALM-verktøyet med EIOPAs rentekurve. Styret viser til at foretaket enten kan velge å videreutvikle SAS-programmene slik at forpliktelsen kan diskonteres med EIOPAs rentekurve eller videreutvikle ALM-verktøyet. Finanstilsynet registrerer at styret mener at videreutvikling av ALM-verktøyet er å foretrekke, men at dette vil ta lengre tid og kreve mer ressurser, og dermed må ses sammen med foretakets øvrige prioriteringer.

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at forenklete beregninger av mindre betydelige deler av de tekniske avsetningene kan være en hensiktsmessig tilnærming for foretaket i gitte situasjoner, men at foretaket må sørge for å validere at forenklingene ikke undervurderer nivået på tekniske avsetninger, både under gjeldende og endrede markedsforhold. Dersom foretakets modellering systematisk undervurderer nivået, må det gjøres tilpasninger som retter opp forholdet. Det var uklart for Finanstilsynet om slike tilpasninger er gjort for de ikke-modellerte forpliktelsene.

Styret viser i sitt svar til at modelleringen av de ovenfornevnte dekningene er konservativ med dagens rentemarked ettersom det benyttes et betydelig lavere rentenivå enn EIOPAs rentekurve. Det vises også til at foretaket benyttet en lavere diskonteringsrente under pandemien, da rentekurven var lavere. Finanstilsynet legger til grunn at de forenklete beregningene regelmessig valideres slik at forenklingene ikke undervurderer nivået på tekniske avsetninger.

Forutsetninger for barneforsikring

I foreløpig rapport skrev Finanstilsynet at etter Finanstilsynets forståelse er regnskapsmessig IBNR-avsetning for barneforsikring basert på opptjent premie, selv om de regnskapsmessige resultatene for produktet har vært svake. Videre ligger regnskapsmessig IBNR-avsetning til grunn for beregningen av tekniske avsetninger for denne delen av forpliktelsen. Finanstilsynet ba styret redegjøre for hvordan det sikrer at de forsikringstekniske avsetningene beregnes på en forsiktig, pålitelig og objektiv måte.

Finanstilsynet oppfatter styrets svar slik at foretaket legger til grunn ulike beregningsmetoder og forutsetninger for ulike deler av barneforsikringsproduktene. For barneuføredekningene har foretaket begrenset med data og benytter en metode der foretaket har satt av all historisk risikopremieinntekt, med forrentning i tillegg for barneuførepensjon. Implisitt i IBNR-modellen for barneuførepensjon antar foretaket en erstatningsprosent på 100 prosent, og styret viser til dette som en forsiktig tilnærming inntil mer data er tilgjengelig. For de øvrige dekningene benyttes aktuarielle beregningsmetoder hvor foretaket blant annet benytter opptjent premie, og at foretaket legger til

grunn en forventet erstatningsprosent som er over 100 prosent for de aller fleste skadeårene. Styret opplyser at for å sikre at avsetningene holdes pålitelig oppdateres de minimum årlig, og at ved å modellere IBNR og RBNS hver for seg har foretaket bedre kontroll på endringene i avsetningene.

Finanstilsynet registrerer at forutsetningene som legges til grunn i beregningene kan endres betydelig over relativt kort tid. Finanstilsynet registrer også fra meldinger om pristariff for barneuføredekningene foretakets behov for prisjustering som følge av lønnsomheten for de enkelte dekningene. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket gjennom sine beregningsmetoder og fastsatte beregningsforutsetninger beregner beste estimat på forpliktelsene på en forsiktig måte.

1.4.4 Modellering av økonomiske scenarioer

Modellering av obligasjoner som vurderes til amortisert kost

Rentebærende investeringer som vurderes til amortisert kost utgjør en betydelig andel av kollektivporteføljen. Disse investeringene modelleres uten volatilitet, slik at risikoen for faktiske kredittap ikke fanges opp av modellen. Dette kan dermed undervurdere nivået på tekniske avsetninger. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om styrets vurdering av i hvilken grad forutsetningen overvurderer foretakets solvens, og hvordan foretaket planlegger å innrette seg for å inkludere denne risikoen.

Det følger av styrets svar at investeringer med høy kredittrating utgjør en betydelig andel av foretakets investeringer som holdes til amortisert kost og at tapspotensialet vurderes å være begrenset i forhold til obligasjonenes bokførte verdi per i dag. Styret påpeker videre at produkter med overskuddsdeling utgjør en liten andel av foretakets samlede forsikringsforpliktelser. Styret viser også til at ALM-verktøyet forutsetter at obligasjoner til amortisert kost fases ut ettersom de forfaller, og senest etter 10 år, og erstattes av omløpsobligasjoner som får en volatilitet i markedsverdi basert på kredittrating og rentesimuleringer. Det forventede tapspotensialet knyttet til produkter med overskuddsdeling er estimert å utgjøre mindre enn 200 000 kroner over en periode på 10 år, noe som ifølge styret virker ubetydelig sammenlignet med foretakets Solvens II-avsetninger på 6,6 milliarder kroner.

Finanstilsynet påpeker at foretakets ALM-verktøy bør kunne vise endringer som følge av ratingmigrasjon som kan medføre en forholdsvis stor økning i tapspotensial. I tillegg forventes det at produkter med overskuddsdeling vil utgjøre en større andel av foretakets forsikringsforpliktelser framover og at effekten på foretakets tekniske avsetninger dermed blir større over tid. Finanstilsynet tar til etterretning at hvis tapspotensialet øker vil foretaket vurdere å videreutvikle ALM-verktøyet, eller på annen måte sikre at dette blir tilstrekkelig hensyntatt i beregningene.

Plan for framtidige ledelsestiltak

Framtidige ledelsestiltak kan kun tas hensyn til i beregningene dersom de anses som realistiske og forankres i en styrevedtatt plan for framtidige ledelsestiltak i henhold til kravene i artikkel 23 i forordning (EU) 2015/35. Fra den mottatte dokumentasjonen fikk Finanstilsynet inntrykk av at det benyttes handlingsregler for oppbygging og bruk av bufferfond, samt rebalansering i investeringsporteføljen. Samtidig var det også oppgitt at det ikke benyttes handlingsregler. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret opplyse om det benyttes handlingsregler i solvensberegningene.

Det følger av styrets svar at styret på styremøtet i desember 2023 ble forelagt framtidige ledelsestiltak som påvirker de forsikringstekniske avsetningene. De to relevante ledelsestiltakene som beskrives er forutsetning for aksjeandel og bruk av buffer. Styret viser til at dokumentet revideres og forelegges styret årlig. Finanstilsynet tar til etterretning at ved neste revisjon vil dokumentet også inneholde forutsetninger om bufferfond i tråd med de retningslinjene som skal utarbeides.

1.4.5 Beregning av solvenskapitalkravet

Effekt av katastrofegjenforsikring

I 2022 reduserte Fremtind Liv effekten av katastrofegjenforsikringen i beregningen av solvenskapitalkravet for katastroferisiko. Dette skyldes innskrenkninger i vilkårene som etter det Finanstilsynet forstod bl.a. innebar unntak for pandemi. For å ta høyde for at gjenforsikringskontrakten bare dekket visse katastrofer mens andre falt utenfor dekning, ble den antatte risiko-reducerende effekten mer enn halvert. Dette ble gjort basert på et beregnet gjennomsnittlig scenario hvor ulike typer katastrofer med ulik gjenforsikringsdekning var vektet sammen basert på antatt relativ sannsynlighet. Det er Finanstilsynets oppfatning at dersom gjenforsikringskontrakten inneholder unntak for sentrale katastrofehendelser som pandemi, kan den ikke hensyntas i beregningen av solvenskapitalkravet for katastroferisiko. Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til kravene i artikkel 209 og 210 i forordning (EU) 2015/35.

Finanstilsynet forstod det videre slik at det er inngått en ny gjenforsikringsavtale uten ovennevnte begrensning, som hensyntas i beregningen av katastroferisiko. Den nye avtalen ble hensyntatt allerede i beregningene per 31. desember 2022 selv om avtalen ikke ble underskrevet før i mai 2023. Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at gjenforsikringsavtaler ikke kan hensyntas før avtalen er inngått, jf. kravene til at kontrakten er rettslig gyldig i ovennevnte artikkel 209.

Styret opplyser i sitt svar at administrasjonen fikk fullmakt til å signere en gjenforsikringskontrakt som dekker overdødelighet i desember 2022, men at selve signeringen av dokumentene tok lengre tid enn ønsket, selv om kontrakten ble signert med tilbakevirkende oppstart 1. januar 2023. Styret framhever at foretaket valgte en konservativ risikoreducerende effekt i solvensberegningen per 31. desember 2022, for å blant annet ta høyde for forsinkelse med signering, og eventuelt fra hvilken dato kontrakten ville dekke. Dette ble ikke ansett å stride mot artikkel 209 i forordning (EU) 2015/35, siden bestemmelsen åpner for å ta høyde for en andel av full risikoreducerende effekt iht. "the period that the risk-mitigating technique is in force". Finanstilsynet viser til at den aktuelle bestemmelsen i artikkel 209 nr. 2 gjelder kontrakter som allerede er i kraft, men som utløper før det har gått 12 måneder. Finanstilsynet fastholder derfor at kontrakten ikke kunne medregnes før den var rettslig gyldig, og registrerer at styret i Fremtind Liv tar Finanstilsynets påpekning om rettslig gyldighet til orientering.

I styrets svar vises det til at det ble gjennomført en analyse hvor ble det klart at etter Solvens II-regelverket og veiledninger fra EIOPA kunne det ikke legges til grunn full risikoreducerende effekt av katastrofegjenforsikringskontrakten ved beregning av katastroferisiko i livsforsikring. Analysen viste imidlertid også, til tross for begrensningene i vilkårene, at kontrakten vil ha risikoreducerende effekt på scenarioer forårsaket av eksplosjoner, jordskjelv, flyulykker m.m. Fremtind Livs vurdering var at man bør kunne legge til grunn en delvis risikoreducerende effekt av kontrakten i beregningen av kapitalkravet, og det ble derfor gjort en scenariobasert tilnærming i kapitalkravberegningen per 31. desember 2022, både for katastrofekontrakten og for den nye

kontrakten mot overdødelighet. Resultatet viste at den ene kontrakten dekker scenarioer der den andre kontrakten ikke gir tilsvarende dekning og vice versa. Det ble derfor beregnet et vektet gjennomsnitt av scenarioene slik at bidrag fra begge kontraktene ble hensyntatt i beregningen av kapitalkravet. Vektingene som benyttes i scenarioanalysen for beregning av kapitalkravet ble oppdatert i løpet av 2023, og det er pandemi og legemiddelmangel som etter foretakets vurdering er de mest sannsynlige scenarioene. Fremtind Liv har derfor siden september 2023 lagt til grunn disse to scenarioene i beregningen. Det er også disse scenarioene som ifølge styret gir det mest konservative resultatet ved at katastrofekontrakten får null effekt for kapitalkravet for katastroferisiko i livsforsikring, mens kontrakten mot overdødelighet får full effekt.

Finanstilsynet legger til grunn at de to gjenforsikringskontraktene kan medregnes dersom de til sammen dekker et bredt sett av scenarioer som er relevante for beregningen av katastroferisiko i livsforsikring, slik at det ikke er vesentlig basisrisiko knyttet til kontraktene samlet sett. Det legges videre til grunn at beregningen baseres på forsiktige forutsetninger slik at den risikoreducerende effekten ikke overvurderes.

Finanstilsynet ber om å motta kopi av protokollen fra styremøtet hvor Finanstilsynets tilsynsrapport blir behandlet. Kopi av tilsynsrapporten bes sendt til valgt revisor.

For Finanstilsynet

Runa Kristiane Sæther
seksjonsleder

Runar Elvsborg
senior tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.